

УДК 94(44+470+477)

Мінаєв А. І.

група 1151, Навчально-науковий комп'ютерних наук та управління проектами
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
andrejminaev29@gmail.com

Матвієнко Л. В.

кандидат історичних наук, доцент кафедри психології, філософії та соціально-
гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
matvienko_nyk@ukr.net

Окупаційні режими Французької імперії та Російської федерації:

діахронічний зріз

Анотація: У статті розглянуто роль та місце України у планах Наполеонівської кампанії 1812 року та проаналізовано політику Російської Федерації на окупованих територіях у період сьогодення.

Ключові слова: Україна, Наполеон, Наполеоніда, окупаційна політика, Росія.

Внаслідок перемог над антифранцузькою коаліцією, територія Наполеонівської імперії охоплювала практично всю Західну і Центральну Європу. Нескореною залишилася тільки Росія, яку Наполеон вбачав своїм союзником у війні проти Англії. Але після невиконання Росією принизливого для Російської імперії Тільзитського миру 1807 року, 12 (24) червня 1812 року "Велика армія" Наполеона форсувала річку Неман та вторглася на територію Російської імперії з метою нав'язати новий мирний договір.[1]

Відомо, що до своїх численних військових кампаній Наполеон завжди ґрунтовно

готувався не лише у військовому, а й у політичному плані. Підхід до захоплених територій значно відрізнявся у різних країнах, але він не полишав свою концепцію створення вільних національних держав.

Імператор Бонапарт мав гарну обізнаність щодо «українського питання». З праць Вольтера йому було відомо, що українська нація завжди прагнула свободи, це дало йому привід серйозно розраховувати на те, що у війні проти Росії Україна може стати його союзником. Активних військових дій, окрім Волинської губернії на території України не відбувалося. Проте, українські збройні формування брали участь у бойових діях з першого дня війни. Українська еліта розділилася на два табори: малочисельних "автономістів" та "консерваторів". Перші мріяли скинути царське ярмо сподіваючись, що з приходом французів буде введено прогресивне законодавство "Кодекс Наполеона"[2] й Україна стане автономною, відбудеться скасування кріпосного права. Українських поміщиків це не влаштовувало. Генерал французької армії Михайло Сокольницький розробив для Наполеона Бонапарта план поділу України. Українські землі мали бути розділені на герцогства – Наполеоніди на чолі з гетьманом з оточення Бонапарта. Наполеоніда мала стати децентралізованою країною (Чернігівщина та Полтавщина стали б окремими князівствами), Правобережна частина України мала перейти під захист Варшавського герцогства, але без Волині, яка була обіцяна Австрії за допомогу у війні проти Російської імперії. [3]

Після початку окупації на зайнятій території французи встановлювали власні порядки. У містах та містечках призначалися коменданти, комісари та бургомістри. У селах господарювали фуражні загони, основним завданням яких було забезпечення військ продуктами харчування. Кріпосні порядки не лише не було скасовано, а навпаки, подекуди панська сваволя посилилась. Солдати "Великої армії" на окупованій території здійснювали акти релігійного вандалізму: у православних храмах влаштовували стайні, розкрадали і знищували церковне майно. Тому саме явище колабораціонізму не було масовим.

Судячи з історичних джерел, кількість прихильників Наполеона в Україні була дуже незначною тому, вони не могли відігравати роль повноцінної політичної сили. Російський імператор Олександр I задля протидії наполеонівському вторгненню видав указ про створення в Україні добровільних козацьких полків, пообіцявши

повернення прав і привілеїв козацтва. Восени 1812 року в Україні вже існувало 19 козацьких полків, кожен з яких налічував 1200 бійців.[3]

Варто зазначити, що кампанія 1812 року була вимушеною через постійну агресію Російської імперії, побоюючись відновлення Польщі, першою стягнула війська до кордонів Варшавського герцогства. Від початку утворення Російської імперії з XVIII й до періоду сьогодення Росія постійно бере участь у військових конфліктах. Починаючи з 1991 року Російська Федерація приймає участь чи є агресором більш ніж 12 збройних конфліктів та воєн: Російсько-грузинська війна, Придністровський конфлікт, Перша та Друга чеченські війни, інтервенція в Сирію, Російсько-український конфлікт та інші. У 2022 році спираючись на підтримку колаборантів Російська Федерація проводить масштабне вторгнення на територію України. З початком окупації були складені списки найбільш небезпечних громадян: волонтерів, учасників АТО, активних громадян, учасників Революції гідності. Використовувався терор, як метод залякування населення та виявлення потенційно небезпечних громадян, яких викрадали та незаконно утримували у катівнях з нанесенням тяжких тілесних ушкоджень, присутніми є мародерство та масові вбивства. Найжахливішим злочином вважається різня у Бучі де загинуло 422 цивільних, а разом із Бучанським районом кількість жертв перевищує 1400 осіб.[4] Окупанти проводять пошук та незаконне викрадення найбільш національно свідомого населення, які становлять загрозу окупаційній владі. Важливим елементом окупації є “легітимність” тому, на окупованих територіях російська влада провела референдуми, які не визнає жодна цивілізована країна світу. Наявні дані про примусове надання громадянства, без якого неможливо отримати ліки чи влаштуватися на роботу.[5] Відомо, що Російська Федерація намагається вивезти якнайбільше людей з окупованих територій до Росії, щоб таким чином покрити людські втрати за час бойових дій серед свого населення. Через брак роботи та як наслідок, грошей у населення місцева влада пропонує підписати контракт і піти воювати у лавах армії Російської Федерації, таким чином українці вбивають українців і це є великою трагедією. [6]

Отже, можна констатувати, що будь-яка інтервенція є загарбницькою. Але з урахуванням представлених фактів можна відзначити, що агресивна політика Російської Федерації виявляється більш жорстокою для цивілізаційних норм порівняно з політикою Першої Французької імперії.

Список використаних джерел:

1. Наполеон та Наполеоніда: Як Бонапарт хотів Україну облаштувати uain.press
URL:<https://uain.press/articles/napoleon-ta-napoleonida-yak-bonapart-hotiv-ukrayinu-oblashtuvati-1071989>
2. Цивільний кодекс Франції URL:
https://vue.gov.ua/Цивільний_кодекс_Франції
3. Гербільський Г.Ю. Участь українського народу в війні 1812 р. // Український історичний журнал. - 1962. - №5
4. Bucha killings: Satellite image of bodies site contradicts Russian claims URL:
<https://www.bbc.com/news/60981238>
5. A rare glimpse of daily life in occupied Ukraine bbc.com URL:
<https://www.bbc.com/news/world-europe-63076570>
6. Ukraine war: Locals forced to take Russian passports, report says bbc.com URL:
<https://www.bbc.com/news/world-europe-67427840>

Minaiev A. I.

*group 1151, Educational and scientific computer science and project management
Admiral Makarov National University of Shipbuilding ,
Mykolaiv, Ukraine
andrejminaev29@gmail.com*

Matvienko L. V.

*Candidate of Historical Sciences, Assistant Professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
matvienko_nyk@ukr.net*

Abstract: *The article considers the role and place of Ukraine in the plans of the Napoleonic campaign of 1812 and analyzes the policy of the Russian Federation in the occupied territories in the present period.*

Keywords: *Ukraine, Napoleon, Napoleonida, occupation policy, Russia.*